

Київський університет імені Бориса Грінченка
Інститут журналістики
Кафедра журналістики та нових медіа

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Проректор з науково-методичної
та навчальної роботи

О.Б.Жильцов
_____ 2020 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**Журналістика та інформація
Змістовий модуль: Основи журналістики**

для студентів

спеціальності: 061 «Журналістика»

освітнього рівня: першого (бакалаврського)

освітньої програми: 061.00.02 «Реклама і зв'язки з громадськістю»

Київ – 2020

Розробники: Васьків М.С., доктор філологічних наук, професор, професор кафедри журналістики і нових медіа

Викладачі: Васьків М.С., доктор філологічних наук, професор, професор кафедри журналістики і нових медіа

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри (циклової комісії) журналістики та нових медіа

Протокол від «9» вересня 2020 року № 1

Завідувач кафедри (голова циклової комісії) В.О. Гандзюк

Робочу програму погоджено з гарантом освітньої (професійної/наукової) програми (керівником проектної групи) _____

9 вересня 20 20 р.

Гарант освітньої (професійної / наукової) програми

(керівник проектної групи) (М.М. Нетреба)

Робочу програму перевірено

10 вересня 20 20 р.

Заступник директора Інституту журналістики (О.А. Росінська)

Пролонговано:

на 20	/20	н.р.	(		)	,	"		"	20	р.,	протокол №	
на 20	/20	н.р.	(		)	,	"		"	20	р.,	протокол №	
на 20	/20	н.р.	(		)	,	"		"	20	р.,	протокол №	
на 20	/20	н.р.	(		)	,	"		"	20	р.,	протокол №	

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання	
Змістовий модуль: Основи журналістики		
	денна	Заочна
Вид дисципліни	обов’язкова	Немає
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська	
Курс	1	
Семестр	1	
Кількість змістових модулів з розподілом:	4	
Обсяг кредитів	4	
Обсяг годин, в тому числі	120	
аудиторні	56	
модульний контроль	8	
самостійна робота	56	
форма семестрового контролю	залік	

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Предметом вивчення навчальної дисципліни «Основи журналістики» є базові теоретичні поняття журналістики як сфери діяльності, як творчого процесу зі збору, трансформації, виробництва та доставки актуальної інформації до реципієнта та основні принципи практичної журналістської діяльності, тому його **метою** є сформулювати фундаментальні основи діяльності ЗМІ на демократичних і гуманістичних принципах стосовно журналістики правової соціальної держави; ввести студента у систему понять загальних закономірностей функціонування журналістики; навчити його застосовувати теоретичні знання у практичній діяльності.

Головними **завданнями** курсу є вивчення дисципліни формування знань про сучасні тенденції розвитку в інформаційному просторі;

- визначення особливостей журналістського фаху та його значення в розвитку демократичного суспільства;
- ввести студентів у систему категоріального знання про журналістику і закласти основи знання університетської підготовки журналістів;
- сприяти засвоєнню основних положень курсу, вивчення загальних і специфічних закономірностей, які діють у журналістській науці;
- • теоретично попередити майбутні журналістські курси і практичну діяльність студентів.

Завдання дисципліни передбачають такі процеси:

- розвивати *інтегральну компетентність*: здатність виконувати складні спеціалізовані завдання в галузі журналістики, що передбачає застосування положень і методів соціально-комунікаційних та інших наук і характеризується невизначеністю умов щодо забезпечення ефективності комунікаційної діяльності.
- розвивати *загальні компетентності*:
 - ЗК02. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
 - ЗК03. Здатність бути критичним і самокритичним.
 - ЗК04. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
 - ЗК07. Здатність працювати в команді.
 - ЗК09. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.
 - ЗК11. Здатність спілкуватися державною мовою.
- розвивати *фахові компетентності* спеціальності:
 - СК05. Здатність ефективно просувати створений медійний продукт.

3.Результати навчання за дисципліною.

Навчання за дисципліною спрямоване на отримання таких *програмних результатів за ОПП 061.00.02 «Реклама і зв'язки з громадськістю», освітнього рівня першого «бакалаврського»:*

ПРН-02. Застосовувати знання зі сфери предметної спеціалізації для створення інформаційного продукту чи для проведення інформаційної акції

ПРН-03. Оцінювати свій чи чужий інформаційний продукт, інформаційну акцію, що організована й проведена самостійно або разом з колегами

ПРН-04. Виконувати пошук, оброблення та аналіз інформації з різних джерел

ПРН-07. Координувати виконання особистого завдання із завданнями колег

ПРН-09. Оцінювати діяльність колег як носіїв прав і обов'язків членів суспільства, представників громадянського суспільства

ПРН-11. Вільно спілкуватися з професійних питань, включаючи усну, письмову та електронну комунікацію, українською мовою

ПРН-17. Розміщувати оперативну інформацію про свій медіапродукт на доступних інтернет-платформах

У результаті вивчення курсу “Основи журналістики” повинен:

- розуміти специфіку професії журналіста та журналістики як науки;
- знати особливості основних положень курсу, загальних і специфічних закономірностей, які діють у пресі, на радіо і телебаченні;
- надійні основи теоретичного та професійного мислення майбутніх журналістів.
- здобути вміння та навички аналітичного підходу в галузі ЗМІ;
- самостійно розв'язувати наукові проблеми журналістознавства на базі вітчизняного та світового досвіду;
- широко використовувати в роботі новітній журналістській інструментарій.

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

4.1. Тематичний план для денної форми навчання

[illegible]

Тема 5. Робота журналіста зі збору й обробки інформації	14	2	2	4			6
Тема 6. Генологія журналістських творів	14	2	2	6			4
Модульний контроль	2					2	
Разом	30	4	4	10		2	10
Усього	120	14	12	30		8	56

5. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

МОДУЛЬ І.

Лекція 1. Журналістика як система органів масової інформації – 4 год.

Багатозначність поняття «журналістика». Поняття «система». Система засобів масової інформації (ЗМІ). Інформаційний простір. Реальна й потенційна аудиторія. Інформаційні агенства. Прес-центри і прес-бюро як постачальники інформації. Технічні засоби поширення інформації. Економічні аспекти журналістської діяльності. Типологія журналістики, її принципи. Чотири підсистеми органів масової інформації (ОМІ). Друковані ОМІ. Їх здобутки, переваги й недоліки. Специфіка радіомовлення як структурної частини системи ЗМІ. Роль телебачення у сучасному світі. Бурхливий розвиток Інтернет-видань у сучасну епоху. Державні органи регулювання і контролю у сфері журналістської діяльності. Зростання ролі громадськості у визначенні сутності і перспектив розвитку журналістики в майбутньому.

Література основна: 6, 8, 11.

Література додаткова: 2, 3, 6, 8.

Семінар 1. Що спонукало мене обрати професію журналіста?

Література основна: 6, 8, 11.

Література додаткова: 2, 3, 6, 8.

Практичне заняття № 1. Проблеми підбору кадрів для ОМІ

Література основна: 6, 8, 11.

Література додаткова: 2, 3, 6, 8.

Практичне заняття № 2. Процес продукування масової інформації

Література основна: 6, 8, 11.

Література додаткова: 2, 3, 6, 8.

МОДУЛЬ ІІ.

Лекція 2. Основні етапи становлення і розвитку журналістики: від пражурналістики до сучасності – 2 год.

Становлення і розвиток журналістики і їх зв'язок із історією людського суспільства. Пражурналістські явища: а) знакове спілкування первіснообщинних

людей як необхідність обміну інформацією; б) вплив знакового спілкування на формування суспільної думки як показник народження майбутніх інформаційних процесів; в) обмеженість і непостійність – характерні риси прожурналістських явищ періоду виникнення та існування держави. Власне журналістика: а) винайдення Гутенберга як запорука розвитку власне журналістики; б) бурхливий розвиток друкованих ЗМІ; в) розвиток електронних ЗМІ.

Література основна: 5, 6, 8, 11.

Література додаткова: 2, 15.

Семінар 2-3. Формування журналіста-фахівця

Література основна: 5, 6, 8, 11.

Література додаткова: 2, 15.

Лекція 3. Журналістика як галузь суспільно-політичної діяльності – 2 год.

Взаємозв'язок суспільного розвитку і розвитку журналістики. Взаємодія журналістики з органами влади й партіями та рухами. Засоби й органи інформування. Журналістика й громадськість. Діалог між журналістами й реципієнтами. Роль ОМІ й ЗМІ у формуванні та функціонуванні громадської думки. «Четверта влада». Сучасний стан журналістики й громадської думки в Україні. Шляхи подальшого розвитку української і світової журналістики.

Література основна: 5, 6, 8, 11.

Література додаткова: 2, 15.

Практичне заняття № 3-5. Збір інформації: джерела й методи

Література основна: 5, 6, 8, 11.

Література додаткова: 2, 15.

МОДУЛЬ III

Лекція 4. Принципи і функції журналістики – 2 год.

Метод, мета і принципи журналістики. Шляхи досягнення об'єктивності в мас-медіа. Основні складові елементи гуманізму в журналістиці. Причини порушення базових принципів журналістики. Типологія функцій журналістики. Інформативна функція. Функція формування громадської думки. Організаційна й ідеологічна функції. Соціальні функції журналістики. Культурно-рекреативні функції.

Література основна: 5, 6, 8, 11.

Література додаткова: 2, 15.

Семінар 4. Різні види ОМІ й функції журналістики

Література основна: 5, 6, 8, 11.

Література додаткова: 2, 15.

Практичне заняття № 6-8. Виготовлення журналістського контенту

Література основна: 5, 6, 8, 11.

Література додаткова: 2, 15.

Практичне заняття № 9-10. Особливості журналістського твору в залежності від його обсягу

Література основна: 5, 6, 8, 11.

Література додаткова: 2, 15.

МОДУЛЬ IV

Лекція 5. Робота журналіста зі збору й обробки інформації – 2 год.

Народження нового сюжету. Різні джерела інформації для цього. Зовнішня інформація, способи її отримання. Спостереження, його особливості і види. Робота з «неживими» носіями інформації та документами. Інтерв'ю як спосіб отримання інформації, його види. Правила підготовки до інтерв'ювання і його проведення. Журналістика як синтез науки, ремесла і творчості. «Жорсткі» і «м'які» новини. Принципи подачі «жорстких» новин. Композиційно-граматичні особливості журналістських творів. Особливості виготовлення журналістського продукту на телебаченні і радіо.

Література основна: 5, 6, 8, 11.

Література додаткова: 2, 15.

Семінар 5. Об'єктивність і гуманізм – базові принципи журналістики

Література основна: 5, 6, 8, 11.

Література додаткова: 2, 15.

Семінар 6. Джеймс Мейс про свободу слова у світі й в Україні

Література основна: 5, 6, 8, 11.

Література додаткова: 2, 15.

Практичне заняття № 11-12. Планування інформаційного наповнення і макетування газети

Література основна: 5, 6, 8, 11.

Література додаткова: 2, 15.

Лекція 6. Генологія журналістських творів – 2 год.

Поняття жанру. Журналістські жанри. Групування журналістських жанрів. Інформаційні жанри. Аналітичні жанри. Публіцистичні жанри. Класифікація журналістських жанрів на Заході. Залежність журналістських жанрів від виду ОМІ.

Практичне заняття № 13. Програмування радіомовлення

Література основна: 5, 6, 8, 11.

Література додаткова: 2, 15.

Практичне заняття № 14. Формування сітки телемовлення

Література основна: 5, 6, 8, 11.

Література додаткова: 2, 15.

Практичне заняття № 15. Суспільно-політичні пріоритети ОМІ

Література основна: 5, 6, 8, 11.

Література додаткова: 2, 15.

6. КОНТРОЛЬ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ

6.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів

Вид діяльності студента	Максимальна кіл-ть балів за одиницю	Модуль 1		Модуль 2		Модуль 3		Модуль 4	
		Кількість одиниць	Максимальна кіл-ть балів	Кількість одиниць	Максимальна кіл-ть балів	Кількість одиниць	Максимальна кіл-ть балів	Кількість одиниць	Максимальна кіл-ть балів
Відвідування лекцій	1	2	2	2	2	1	1	2	2
Відвідування семінарських занять	1	1	1	2	2	1	1	2	2
Робота на семінарському занятті	10	1	10	1	10	2	20	2	20
Відвідування практичних занять	1	3	3	2	2	5	5	5	5
Робота на практичному занятті	10	3	30	2	20	5	50	5	50
Виконання завдань для самостійної роботи	5	3	15	3	15	2	10	2	10
Виконання модульної роботи	25	1	25	1	25	1	25	1	25
Разом:		86		76		112		114	
Максимальна кількість балів	388								
Розрахунок коефіцієнта	$388/100=3,88$ Студент отримав 365 балів; розрахунок $365/3,88=94$ бали								

6.2. Завдання для самостійної роботи та критерії оцінювання

1. Скласти словник основних журналістських понять і термінів.
2. Підготувати добірку фактів, що підтверджують основні журналістські теорії.
3. Написати есе «Від журналістики в Україні до української журналістики».
4. Сформулювати основні характерні риси портрету політичного журналіста.
5. Підготувати аргументи до тематичної дискусії «Свобода і відповідальність в журналістиці».
6. Дослідити на прикладі одного видання – дотримання або недотримання ним основних принципів журналістської діяльності.
7. Написати есе «Принциповість журналіста».
8. Ознайомитися та законспектувати головні позиції Законів України та міжнародних документів, які регламентують журналістську діяльність.
9. Проаналізувати роль ЗМІ у перехідному періоді розвитку суспільства (На прикладі України або іншої держави).
10. Провести коротке соціологічне дослідження та підготувати презентацію за його результатами «Інформаційні запити сучасної аудиторії ЗМІ».
11. Зібрати «колекцію» прикладів прихованої реклами в ЗМІ.
12. Підготувати опорну таблицю структурних компонентів системи ЗМІ в Україні.
13. Простежити приклади подачі однієї новини у різних жанрах.
14. Підготувати аргументи до дискусії «Взаємозв'язки жанрів та методів у журналістиці».
15. Написати журналістські матеріали у інформаційному, аналітичному та художньо-публіцистичному стилях. Визначити – які це саме жанри.

Практичні завдання

Провести журналістикознавчий аналіз газетної публікації на вибір

Схема аналізу:

1. Жанр публікації.
2. Визначення повноти викладу фактологічного матеріалу:
 - наявність фактів у публікації;
 - присутність журналістського аналізу фактів;
 - присутність коментарів експертів щодо поставленої проблеми;
 - вивчення суспільної думки щодо порушеного питання.
3. Аналіз культури мовного оформлення публікації (рівень грамотності, стилістичної вправності, мовного багатства, присутність помилок у тексті).
4. Прогнозування наслідків публікації у суспільстві (чи досягнуто мети публікації).

Критерії оцінювання самостійної роботи

Перевірка самостійно виконаних завдань здійснюється на контрольній модульній роботі.

Критерії оцінювання відповіді:

- відповідність змісту;

- повнота і ґрунтовність викладу;
- доказовість і логічність викладу;
- термінологічна коректність;
- здатність до обґрунтування висновків;
- володіння нормами літературної мови і культури письмової відповіді.

6.3. Форма проведення модульного контролю та критерії оцінювання

Кожна модульна контрольна модульна робота включає 25 тестових завдань.

Критерії оцінювання: тестові завдання: за кожну правильну відповідь - 1 б.

6.4. Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання

Підсумкове оцінювання знань студентів з модуля «Основи журналістики» відбувається у межах заліку з дисципліни «Журналістика та інформація», за результатами поточної роботи.

6.6. Шкала відповідності оцінок

Оцінка	Кількість балів
відмінно	100-90
дуже добре	82-89
добре	75-81
задовільно	69-74
достатньо	60-68
незадовільно	0-59

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНА КАРТА ДИСЦИПЛІНИ

Разом: 120 год., з них лекційних – 14 год., практичні заняття – 30 год., семінарські заняття – 12 год., модульний контроль – 8 год., самостійна робота – 56 год.

Модулі	Модуль І			Модуль ІІ		
Кількість балів за модуль	86 балів			76 балів		
Теми лекцій	Журналістика як система органів масової інформації 2 б.			Основні етапи становлення і розвитку журналістики 1 б.	Журналістика як галузь суспільно-політичної діяльності 1б.	
Теми практичних занять	Проблеми підбору кадрів для ОМІ 10 + 1 б.	Процес продукування масової інформації 10 + 1 б.		Збір інформації: джерела й методи 1+10 б.	Збір інформації: джерела й методи 1+10 б.	Збір інформації: джерела й методи 1+10 б.
Теми семінарських занять	Що спонукало мене обрати професію журналіста? 10+1 б.			Формування журналіста фахівця 1+10 б.	Формування журналіста фахівця 1+10 б.	
Самостійна робота	Журналістика як система органів масової інформації (15 балів)			Основні етапи становлення і розвитку журналістики (5 б.)	Журналістика як галузь суспільно-політичної діяльності (10 б.)	
Види поточного контролю	Модульна контрольна робота 1 (25 балів)			Модульна контрольна робота 2 (25 балів)		
Модулі	Модуль ІІІ			Модуль ІV		
Кількість балів за модуль	112 балів			114 балів		
Теми лекцій	Принципи і функції журналістики 1 б.			Робота журналіста зі збору й обробки інформації 1 б.	Генологія журналістських творів 1 б.	
Теми практичних занять	Виготовлення журналістського контенту 10 + 1 б.	Виготовлення журналістського контенту 10 + 1 б. Виготовлення журналістського контенту 10 + 1 б.	Особливості журналістського твору в залежності від його обсягу 20+2 б.	Планування інформаційного наповнення і макетування газети 10 + 1 б. Планування інформаційного наповнення і макетування газети 10 + 1 б.	Програмування радіомовлення 10 + 1 б.	Формування сітки телемовлення 10 + 1 б. Суспільно-політичні пріоритети ОМІ 10 + 1 б.
Теми семінарських занять	Різні види ОМІ й функції журналістики 10+1 б.			Об'єктивність і гуманізм – базові принципи	Джеймс Мейс про свободу слова у світі й в Україні 10+1 б.	

				журналістики 10+1 б.		
Самостійна робота	Принципи і функції журналістики 10 б.			Робота журналіста зі збору й обробки інформації 5 б.	Генологія журналістських творів 5 б.	
Види поточного контролю	Модульна контрольна робота 3 (25 балів)			Модульна контрольна робота 4 (25 балів)		
Підсумковий контроль	Залік					

Рекомендовані джерела

Основна

1. Вайшенберг З. Новинна журналістика. Київ : Академія Української Преси; Центр вільної преси, 2004.
2. Вальтер фон Ла Рош. Вступ до практичної журналістики. Київ : Академія Української Преси, 2005.
3. Михайлин І.Л. Основи журналістики : підручник / вид. 2-е доп. і поліпш. Київ : Центр навчальної літератури, 2019, 496 с.
4. Приступенко Т. Теорія журналістики: Етичні та правові засади діяльності ЗМІ : навч. посіб. Київ : Інститут журналістики, 2004. 375 с.
5. Правила світу інформації: як українським медіа наблизитися до європейських стандартів : посіб. для журналістів / Л. Опришко, А. Сафаров, О. Чуранова. Київ : Рада Європи, 2019. 107 с
6. Різун В. Основи журналістики у відповідях та заувагах. Київ, 2004.
7. Шнайдер В. Новий посібник з журналістики та онлайн-журналістики / Вольф Шнайдер, Пауль-Йозеф Рауе. Київ : Центр Вільної Преси, Академія Української Преси, 2014. 358 с.

Додаткова

1. Бойд Е. Ефірна журналістика: Технологія виробництва ефірних новин. Київ : Б.в., 2007. 429 с.
2. Вайшенберг З. Журналістика та медіа : довідник / Зігфрід Вайшенберг, Ганс Й. Кляйнштойбер, Бернгард Пьорксен. Київ : Центр Вільної Преси, Академія Української Преси, 2011. 529 с.
3. Галлер М. Репортаж : навчальний посібник. Київ : Академія Української Преси, Центр Вільної Преси, 2011. 348 с.
4. Гоян О.Я. Основи радіожурналістики і радіо менеджменту : підручник. Київ : ВПЦ «Київський університет», 2004. 190 с.
5. Економічна журналістика: Новації західної преси. Київ : Інститут масової інформації, 2006. 119 с.
6. Європейські стандарти у галузі громадського мовлення. Київ : Інститут Медіа Права, 2005. 210 с.
7. Журналістика в піарі та піар у журналістиці. Київ : Грамота, 2010. 288 с.
8. Здоровега В. Теорія і методика журналістської творчості. Львів : ПАІС, 2004.
9. Іванов В. Стандарти новинної журналістики : навч. посіб. Київ : Академія Української Преси, Центр Вільної Преси, 2007. 72 с.
10. Інтернет в роботі журналіста. Київ : Інститут масової інформації, 2004. 72 с.
11. Карпенко В.О. Суспільство і засоби масової інформації: проблеми правового регулювання взаємин: Текст лекції для студентів Інституту журналістики з курсу “Основи професійної комунікації”. Київ : Центр вільної преси, 2001.

12. Кузнецова О.Д. Засоби масової комунікації : посібник. Львів : ПАІС, 2005. 200 с.
13. Куляс І. Ефективне виробництво теленовін: Стандарти інформаційного мовлення. Професійна етика журналіста-інформаційника : практичний посібник для журналістів. Київ : МГО «Інтерньюз Україна», 2006. 120 с.
14. Лизанчук В.В. Радіожурналістика: засади функціонування : підручник. Львів : ПАІС, 2000.
15. Моисеев В. Журналисты и журналистика. Киев, 2002.
16. Почапська О. Інформаційні жанри : навчально-методичний посібник. Кам'янець-Подільський : Видавець ПП Зволейко Д.Г., 2013.. 103 с.
17. Публіцистика. Масова комунікація : медіа-енциклопедія. Київ : Академія Української Преси, Центр Вільної Преси, 2007. 780 с.
18. Репкова Т. *Новое время*: Как создать профессиональную газету в демократическом обществе. Київ : IREX ПроМедиа/Украина, 2002. 467 с.
19. Різун В. Основи журналістики у відповідях і заувагах. Київ : Б.в., 2004. 79 с.
20. Стівенс М. Виробництво новин: телебачення, радіо, Інтернет. Київ : ВД «Києво-Могилянська академія», 2008. 407 с.
21. Техніка інтерв'ю. Київ : Інститут масової інформації, 2006. 144 с.
22. Техніка репортажу. Київ : Інститут масової інформації, 2006. 72 с.
23. Тимофєєв А.В. Зображальна журналістика : теоретико-практичні аспекти. Кам'янець-Подільський : Аксіома, 2012. 132 с.
24. Халер М. Інтерв'ю :навчальний посібник. Київ : Академія Української Преси, Центр Вільної Преси, 2008. 404 с.
25. Хітрова Т.В. Вступ до спеціальності : навчально-методичний посібник. Запоріжжя : ГУ «ЗІДМУ», 2007. 104 с.
26. Шаповал Ю.Г. Феномен журналістики: Проблеми теорії : монографія. Рівне : РВП «РОСА», 2005. 248 с.
27. Яковець А.В. Телевізійна журналістика : теорія і практика. Київ : ВД «Києво-Могилянська академія», 2007. 240 с.